

RUDYARD KIPLING

1865 — 1936

Kilencven évvel ezelőtt született az indiai *Bombay*-ben; apja rajztanár, múzeumigazgató, majd a bombayi művészeti főiskola tanára volt. Meglehetősen nacionalista szellemben nevelkedett — az angol értelmiségi réteg európai műveltsége kivételes helyzete folytán magasabbrendűnek tartotta önmagát, mint az őt körülvevő indiaiak, „bennszülöttek“ százmillióit. Kipling iskoláit az anyaországban végezte, majd visszakerülve Indiába, egészen fiatalon újságíró lett. Beutazta Indiát, Japánt, Kínát, Amerikát, ontotta magából az útirajzokat, novellákat, verseket, meséket; termékenységére jellemző, hogy csupán egyetlen esztendő alatt, 1888-ban hét könyvet adott ki. Jószemű, friss és jó stílusú újságírónak bizonyult, akinek nagy érzéke van a realitások iránt.

Kipling életművének nagyobb része az angol imperia-
lizmus érdekeit szolgálja. Ezt büntetlenül megtennie nem lehetett — tehetsége, írói ereje egy idő múltán menthetetlenül kopni kezdett, abban az ütemben, ahogy írásainak igazságtartalma fogyott. Pályáján a választóvíz az 1899-*és angol-búr háború*. Itt lepleződött le ország-világ előtt a gyarmatosító Anglia véres és kegyetlen vandalizmusa — Kipling pedig e háború dicsőítőjévé, dalnokává szegődött. Kipling azonban addig már néhány olyan művet alkotott, amelyek megőrizték nevét az utókor számára.

A „*Dzsungel könyvé*“-vel (1894) írta be nevét Kipling a világ-irodalom történetébe. Termé-

szetesen más, ebben az időben alkotott munkái is nagy tehetségre vallanak. Például a „*Fénykialszik*“ (1891) című művészregénye bővelkedik a szebbnél-szebb részletekben. Reálisan mutatja meg azt a csáberőt, amellyel a kapitalista piac giccs-szükségletei a megélni akaró tehetséget rontják. Főhősének művészi arculatát, rendkívül tudatosan alkotó lényét ragyogóan ábrázolja, ám — Kipling reakciós világnézete következtében — ugyanez a becsületes és gondolkodó művész teljesen kritikátlanul tekint a politikát; társaságával együtt örül a gyarmati háború föléledésének, mert így újabb rendkívüli művészi és emberi élmények elé nézhet. A regény végén vakon, szerelmében csalódva a frontra viteti magát, és ott végez vele valami jótékony golyó. Ez a világpolitikai háttér — mert inkább háttér ez, mint az ábrázolás közvetlen tárgya — rossz ízt ad a volta-képpeni témának, a sok részlet-realitást, igazságot hamis színekkel csúfítja el.

Azért sikerült éppen a „*Dzsungel könyve*“ tökéletesen, mert a mesés történet kizárja a konkrét politikai vonatkozásokat, és így Kipling nagy fantáziája, ábrázoló ereje gáttalanul tud érvényesülni. A történet közismert: Maugli, a meztelen bennszülött csecsemő elveszik a dzsungelben. Balu, a medve, Bagira, a párduc és a farkasok szabad népe neveli, míg föl nem serdül, és esze, ereje segítségével ő maga nem lesz a dzsungel urává. Végül visszatér az emberek közé.

Ebben a mesészerű történetben Kipling *nagyszerű erővel ad hangot szabadságszeretetének és ember iránti hitének, bizalmának.* A szabadon nevelt Mauglit az olvasó önkéntelenül összehasonlítja a babonáktól, papoktól és szolgaságtól elnyomorított bennszülöttekkel, és nem azt a tanulságot vonja le, hogy az indiaiak alacsonyabbrendűek, hanem azt, hogy *milyen nagyszerű embereké válhatnának, ha szabadon nevelkednének.* A regény művészi varázsát az adja meg, hogy Kiplingnek sikerült a dzsungel állatait úgy ábrázolni, hogy azok állatvontuk sajátos jegyeit megőrizve, egyúttal emberi típusok is. Nagyszerű példa erre a „*Dzsungel második könyvé*“-ből Csucundra, a pézsmapatkány, a nyárspolgárságnak ez a zseniálisan szatirikus figurája. Nem merészkedik el a szoba közepéig, és jószándéka ellenére sem segít a kígyók ellen harcoló monguznak, mert fél, hogy meghallják susogását, vagy összetévesztik vele, és baja esik. Ezért inkább magában izgul, és sír keservesen. És az ilyen jól eltalált állat-figurák nem ritkák Kipling dzsungel-könyveiben.

Rudyard Kipling elsősorban az ifjúság írója. Művei közül legértékesebbek („*Gyermekmesék*“, „*A dzsungel könyve*“) a fiatalság könyvtárának örök darabjai; de senki sem lehet olyan öreg, hogy kivonja magát a hatása alól. Születése kilencvenedik évfordulóján, az ifjúságot szerető, az emberekben hívő Kiplingre emlékezünk.

Eörsi István